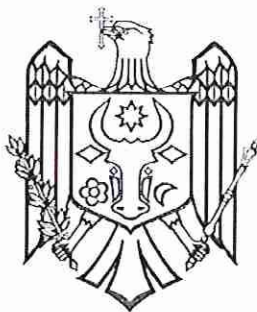

REPUBLICA MOLDOVA
Curtea de Apel Bălți

MD-3100, mun. Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)60745
fax: +373(231) 23143
e-mail: cab@justice.md
web page: cab.justice.md

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
Апелляционная Палата Бэлць
MD- 3100, мун. Бэлць,
ул.Штефан чел Маре,54
тел.: +373(231)60745
факс: +373(231) 23143
e-mail: cab@justice.md
web page: cab.justice.md

29.12.2020 nr. 23294

✓ Curtea Constituțională
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu 28

Copia: **Biroul Vamal Nord**
Mun. Bălți, str. Cicicalo nr. 1
Copia: **Chetrari Marcel**
Copia: **Avocat Teleba Snejana**

Vă expediem sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de avocatul Teleba Snejana în interesele apelantului Chetrari Marcel și Încheierea Curții de Apel Bălți din 08 decembrie 2020 în original, adoptată în cadrul cauzei civile la cererea de chemare în judecată formulată de Biroul Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei, *pentru examinare conform competenței*.

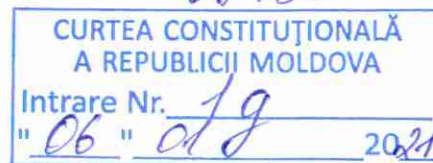
Anexa: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate – 15 file
Încheierea Curții de Apel Bălți din 08.12.20 – 3 file.

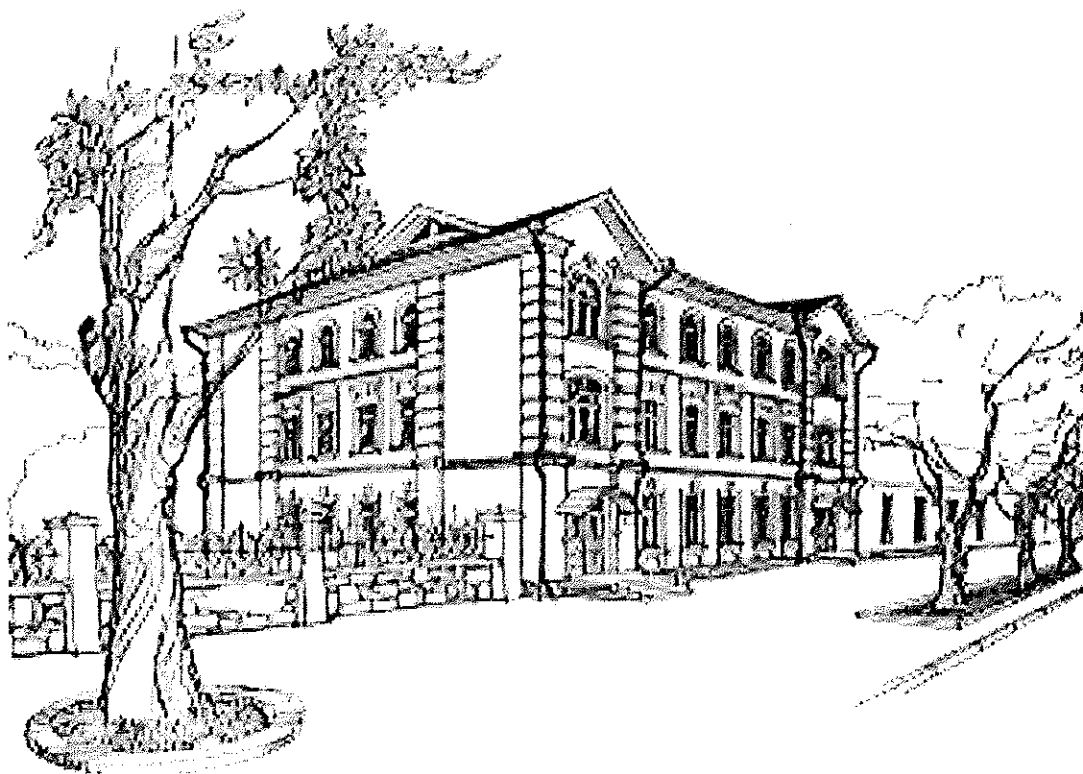
Judecătorul Curții de Apel Bălți

Elena Grumeza

Șefa cancelariei
Tel (0231) 2-20-53
Ex. Iarovoi V.

Natalia Snatinschi

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate a

1) sintagmei ”În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în caserie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea.,,

conținută la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, MO68-76/02.03.18)

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică

1. Nume

Chetrari

2. Prenume (toate)

Marcel

3. Adresă (va fi anonimată)

4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)

5. Reprezentant (dacă este cazul)

Avocat Teleba Snejana

6. Telefonul, e-mail-ul reprezentantului (vor fi anonimizate)

7. Calitatea procesuală în cadrul procesului de judecată din fața instanței de drept comun

Pîrît/apelant

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

În procedura Curții de Apel, Bălți se află pe rol cauza civilă (dosar nr. 2a-211/20) la acțiunea Biroului Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei.

Sorginte apariției litigiului au statuat următoarele fapte și circumstanțe, după cum urmează: La data de 11.08.2006 am fost angajat în funcția de inspector al Biroului Vamal Nord (ordinul directorului general al Serviciului Vamal de angajare nr.862-c din 11.08.2006). Angajarea în calitate de inspector al biroului vamal Nord la acea etapă a fost efectuată doar în baza ordinului de angajare sus-menționat, fără a fi încheiat contract individual de muncă cu angajatorul. Ulterior, la data de 01.03.2010, Serviciul Vamal al RM a încheiat cu mine contractul individual de muncă nr. 615, căruia în baza acordurilor adiționale nr.1 din 10.02.2010, nr.2 din 07.06.2011, nr.3 din 01.08.2012 și nr.4 din 20.07.2015 i s-au operat modificări doar în ce privește valabilitate contractului individual de muncă și denumirea funcției deținute.

La data de 17.02.2016, dat fiind faptul că expira perioada de valabilitate a contractului individual de muncă precedent (nr.615 din 01.03.2010), Serviciul Vamal a încheiat un alt contract individual de muncă cu mine și anume contractul nr.117, cu o valabilitate de 5 ani.

Din motivul participării la concurs pentru ocuparea altei funcții publice vacante și desemnării ca câștigător al concursului, la data de 12.07.2016 în baza cererii depuse, au fost încetate raporturile contractuale cu Serviciul Vamal, în acest sens fiind emis ordinul 764-p de către directorul general al Serviciului Vamal.

Tot la data de 12.07.2016, la etapa predării - recepției activității și a bunurilor materiale încredințate în procesul de activitate în cadrul organului vamal (mijlocul de transport de serviciu, tehnica de birou, mobilierul, dosarele judiciare din gestiune) am insistat să fie recepționată la depozit uniforma vamală și elementele acesteia pe care le dețineam. Bunurile materiale au fost predate și recepționate, însă mi s-a refuzat recepția uniformei invocându-se drept temei prevederile pct.8 al anexei nr.4 al Hotărârii Guvernului nr. 445 din 12.06.2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali, indicându-mi-se faptul că trebuie să achit diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei în caserie sau prin reținere din salariu. Biroul Vamal Nord deja la data de 15.07.2016 a decis să treacă la pierderi suma de 9485,14 lei (cea ce reprezintă în viziunea sa diferența valorică a uniformei vamale), perfectînd actele contabile corespunzătoare, dar despre decizia respectivă nu am fost informat decît doar în urma adresării personale în scris în luna octombrie 2016. Soluționarea extrajudiciară a situației create nu a dat nici un rezultat.

La data de 01.04.2019 Biroul Vamal Nord a inițiat acțiune în instanța de judecată privind încasarea datoriei. Prin hotărîrea Judecătoriei Bălți (sediul Fălești) din 12 decembrie 2019 pronunțată în cauza civilă nr. 2-302/19 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Biroul Vamal Nord către Chetrari Marcel privind

încasarea datoriei; s-a dispus încasarea de la Chetrari Marcel în beneficiul Biroului Vamal Nord a datoriei în mărime de 5 291,84 lei; s-a dispus încasarea de la Chetrari Marcel în beneficiul statului cheltuielile de judecată, ce constau în taxa de stat de plata căreia reclamantul a fost scutit de drept la depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 270 lei.

La data de 12.03.2020 am contestat cu cerere de apel hotărîrea instanței de fond.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității sintagmelor din următoarele texte, după cum urmează:

1) sintagmei ”În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în caserie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea., conținută la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali”,

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, MO68-76/02.03.18)

”(1) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit.

(2) Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sînt aprobate de Guvern.”

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal care prevede că ”(7) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit. Modelul uniformei este aprobat de Guvern. Regulile de port-uniformă sînt aprobate de directorul general al Serviciului Vamal.”

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii care prevede că ”(2) Angajatorul este obligat: [...] f) să asigure salariații cu utilaj, instrumente, documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor lor de muncă;”

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

În conformitate cu art. 121 alin. (1), (2) și (3) din Codul de procedură civilă,

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile.

Se va indica că exercitarea controlului constituționalității asupra normelor din Legea serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000, Codul vamal, Codul muncii și Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 12.06.2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a colaboratorilor vamali ține de atribuțiile exclusive ale Curții Constituționale (art. 135 alin. (1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova). Excepția de neconstituționalitate reprezintă o procedură de inițiere de către instanța ordinară de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau a unui alt act normativ, cu normele constituționale. Ea reflectă existența raportului triunghiular între partea aflată în proces, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate. Astfel, potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit.a) și lit.g) din Constituție, s-a stabilit procedura de exercitare a controlului constituționalității legilor de către Curtea Constituțională, care este aplicabilă și speței date.

În conformitate cu art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită

potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

În viziunea noastră, sintagmele din textele prevăzute la următoarele norme:

1) sintagma ”În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în caserie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea., din prevederile pct.8 al anexei nr.4 la Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 12.06.2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali,

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, MO68-76/02.03.18)

”(1) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit.

(2) Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sînt aprobate de Guvern.”

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal care prevede că ”(7) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit. Modelul uniformei este aprobat de Guvern. Regulile de port-uniformă sînt aprobate de directorul general al Serviciului Vamal.”

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii care prevede că ”(2) Angajatorul este obligat: [...] f) să asigure salariații cu utilaj, instrumente, documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor lor de muncă;”

sunt NECONSTITUȚIONALE, deoarece sunt definite extrem de vag. Nu sunt previzibile pentru subiecții cărora se adresează aceste norme, în măsura în care aceștia să-și poată adapta comportamentul în sensul respectării acestor legi, ceea ce transformă normele date în norme imprevizibile și, ca consecință, - neconstituționale, în așa mod, aceste prevederi legale, încalcă prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova, or, nu sunt respectate cerințele de calitate a legii, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea legii.

Totodată se va accentua că sintagma ”din motive personale ...va achita valoarea uniformei” din pct. 8 anexa nr. 4 la Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 12.06.2014, în cumul cu textul ”se atribuie gratuit” din alin. (1) art. 22 al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 și alin.(7) art.311 Cod vamal este neconstituțională și încalcă art. 43 alin. (4) din Constituție, potrivit căruia dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sînt garantate.

În aceeași ordine de idei se va indica că articolul 6 din Constituție consfințește principiul separării și colaborării puterilor în stat, conform căruia în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Astfel, Parlamentul, ca unica putere legiuitoare, potrivit prevederilor constituționale și legale, poate împuternici Guvernul să reglementeze anumite aspecte pentru a detalia prevederile legilor prin acte normative. În Hotărîrea Curții Constituționale nr. 23 din 6 septembrie 2013, § 48-49, s-a relevat că „[...] potrivit prevederilor articolului 96 coroborate cu dispozițiile articolului 102 alin. (2) din Constituție, Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. În virtutea acestui rol, Guvernul efectuează o activitate exclusiv executivă, principala sa atribuție fiind organizarea și asigurarea executării legilor, în care scop emite acte normative sub formă de hotărîri și dispoziții. Actele normative, adoptate de către Guvern în temeiul și pentru executarea legilor, nu trebuie să contravină prevederilor acestora sau să le depășească”. În același context sînt menționate prevederile articolului 102 alin. (1) și alin. (2) din Constituție: „Guvernul adoptă hotărîri, ordonanțe și dispoziții. Hotărîrile se adoptă pentru organizarea executării legilor”. Astfel, Guvernul este obligat, în exercitarea prerogativelor sale, să respecte cu strictețe prevederile constituționale și legale. De altfel, Curtea a reamintit că actul normativ

subordonat legii nu poate conține norme primare, iar conținutul actului normativ urmează să fie în strictă corespundere cu normele și scopul legii sau ale actului normativ superior și nu poate introduce reglementări noi, altele decât cele stabilite de lege sau actul superior. De asemenea, actul normativ nu poate interveni în domenii nereglementate de lege. Actele Guvernului sunt acte complementare, ce dezvoltă și concretizează dispozițiile legii. Odată ce legea este direct aplicabilă, necesitatea și legitimitatea unei hotărâri de Guvern apare numai în măsura în care punerea în aplicare a unei prevederi legale reclamă stabilirea unor reguli subsecvente, care să asigure corecta lor aplicare sau organizarea corespunzătoare a unor activități (a se vedea HCC nr. 29 din 28 octombrie 2016, §§ 71-72).

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Se invocă că prevederile pct. 8 din anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 în sintagma enunțată la Capitolul C al prezentei sesizări contravine garanțiilor conferite de Constituție (art. 43 alin. (1)) cetățenilor privind dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă.

La capitolul dat se indică că dreptul la muncă și la libera alegere a muncii implică atât libertatea de a se angaja, cât și libertatea de a demisiona. Or, se va consemna că la data angajării la Biroul Vamal Nord a lui Chetrari Marcel era în vigoare Legea nr. 1150 din 20.07.2000 serviciului în organele vamale (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, MO68-76/02.03.18) în temeiul prevederilor art. 22 alin. (1-3) a căreia uniforma era atribuită colaboratorului vamal gratuit, iar modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă erau aprobate de Guvern. Totodată se accentuează că aceleași prevederi sînt conținute la art. 311 alin. (7) Cod vamal. În asemenea circumstanțe, nici o prevedere din Codul Vamal sau Legea serviciului în organele vamale nu stipulează reglementări privind obligarea funcționarului vamal la achitarea uniformei vamale sau a diferențelor valorice a uniformei vamale atribuite gratuit, motiv din care, consider că nici prevederile unui act normativ ierarhic inferior legii nu poate să prevadă reglementări contrare, atât timp cât chiar și prevederile Codului Vamal și al Legii nr.1150/2000 prevăd expres faptul că prin hotărîre de Guvern pot fi stabilite doar: modelul uniformei, însemnele și normele de asigurare cu uniformă. Alte sarcini, mai ales pecuniare nu pot fi impuse în baza hotărîrii de Guvern, atât timp cât prin lege specială este reglementat obligativitatea angajatorului de a dota cu uniformă angajații, iar atribuirea uniformei funcționarilor vamali este gratuită. Mai mult decît atât, se va reitera că obligația de a purta uniformă distinctivă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu în cadrul organului vamal este impusă angajaților de către angajator doar în baza legii. Astfel, sarcina dotării cu uniformă gratuită, cât și suportarea riscurilor legate de uniforma atribuită gratuit angajaților și-o asumă angajatorul în deplină măsură. Totodată urmează de evidențiat că fiecare funcționar vamal nu poartă uniforma în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu pentru a-și satisface interesele personale, ci ale angajatorului în persoana statului, motiv din care legiuitorul a reglementat atribuirea gratuită a uniformei vamale și nu contra plată. În același timp, consider că conceptul de „gratuitate a uniformei vamale atribuite”, constituie o garanție și urmează a fi interpretat ca posibilitatea oricărui cetățean de a își alege locul de muncă inclusiv în cadrul organului vamal fără ai fi solicitată o oarecare plată ulterioară, inclusiv pentru dotarea cu uniformă de serviciu obligatorie de purtat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu. Tot în acest context, consider că în virtutea prevederilor art.22 alin.(1) al Legii nr.1150/2000 și art.311 alin.(7) Cod Vamal, potrivit cărora uniforma funcționarului vamal este atribuită gratuit, cheltuielile pentru achiziționarea acestora trebuie și sunt acoperite totalmente de către angajator deoarece acesta, în baza legii, impune angajatului obligația de port uniformă distinctivă, iar orice prevedere legală care ar

permite stabilirea unor plăți obligatorii pentru uniforma constituie un element inerent și este contrară prevederilor legii speciale și Codului vamal.

Așadar, pornind de la premisele expuse, consider că Guvernul a acționat cu depășirea competenței sale discreționare, cu depășirea principiului proporționalității. Astfel, proporționalitatea este un criteriu juridic prin care se apreciază legitimitatea ingerinței puterii statale în domeniul exercitării drepturilor și libertăților fundamentale. Mai mult, în aspectul vizat se reține că sînt două finalități mai importante ale principiului constituțional al proporționalității: controlul și limitarea puterii discreționare a autorităților publice și respectiv garantarea drepturilor și libertăților fundamentale în situațiile în care exercitarea lor ar putea fi condiționată sau restrînsă.

Aici se va reține că articolul 16 din Constituție consacră egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială (alin. (2)), precum și îndatorirea primordială a statului la respectarea și ocrotirea persoanei (alin. (1)). Reiterat se va menționa că alineatul (1) art. 43 din Legea Fundamentală garantează oricărei persoane dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului. Aceste prevederi sînt indispensabil în joncțiune cu principiul legalității a cărui aplicare și respectare reprezintă o prerogativă a autorităților publice. Starea de legalitate în activitatea autorităților publice se fundamentează pe conceptele de supremație a Constituției și legii. În continuarea gîndului se indică asupra prevederilor alin. (1) articolul 54 din Constituție care proclamă că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Astfel, un act juridic care respectă condițiile formale de legalitate, dar care generează discriminații sau privilegii, sau restrînge nejustificat exercitarea unor drepturi subiective, sau nu este adecvat situației de fapt ori scopului urmărit de lege, este un act juridic nelegitim.

În continuare se va consemna că dispunerea încasării de la funcționarul Serviciului vamal a diferenței valorice a uniformei vamale în caz de încetare a relațiilor de muncă din motive personale (pct. 8 anexa nr. 4 din Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 12.06.2014) în coraport cu cazurile de concediere din alte motive prevăzute la pct. 9 din aceeași anexă, legislatorul a instituit un tratament diferențiat nejustificat între funcționari. Curtea Constituțională a notat în jurisprudența sa că articolul 16 din Constituție devine incident atunci cînd situația la care se referă dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat de Constituție. Pentru a fi incident articolul 16, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în cîmpul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 64). Curtea, inter alia, a reiterat că pentru a se stabili încălcarea articolului 16 din Constituție trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial și că această diferențiere este una discriminatorie (HCC nr. 27 din 20 decembrie 2011).

În acest context, și Curtea Europeană reiterează în jurisprudența sa constantă că articolul 14 din Convenție, referitor la interzicerea discriminării, nu are o existență de sine stătătoare, pentru că produce efecte doar în legătură cu drepturile și libertățile garantate de celelalte dispoziții substanțiale ale Convenției și ale protocoalelor sale. Cu toate acestea, aplicabilitatea articolului 14 nu presupune vreo încălcare a uneia sau mai multora dintre aceste dispoziții, manifestînd, în acest sens, un caracter autonom. Pentru ca articolul 14 să devină incident, este suficient ca situația de fapt a unei cauze să se încadreze în câmpul de aplicare al unei dispoziții substanțiale din Convenție sau din protocoalele la aceasta (Eweida și alții v. Regatul Unit, 15 ianuarie 2013, § 85; Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia, 24 ianuarie 2017, § 53; Aleksandr Aleksandrov v. Rusia, 27 martie 2018, § 17).

Aplicînd aceste considerente în prezenta cauză, consider că nu există vreun argument juridic rațional care ar justifica existența unei diferențieri între funcționarii Serviciului vamal și aplicarea unui tratament discriminatoriu în cazul persoanelor care doresc să demisioneze din motive personale. Apare dubiu rezonabil asupra faptului că neprelungirea contractului individual de muncă din voința funcționarului prevăzut la pct. 9 al anexei nu este considerat "din motive personale", deși reprezintă voința personală a angajatului, și nu implică obligarea rambursării valorii uniformei, pe cînd oricare altă situație (nespecificată concret de legiuitor) înserată sub noțiunea de "motive personale" de la pct. 8 al aceleiași anexe generează apariția obligației pecuniare. Astfel, consider că sîntem în prezența unei definiții vagi a normei, care crează probleme privind claritatea și previzibilitatea ei, ce ca consecință atrage întrebări privind respectarea standartului calității legii.

Totodată se va specifica că obligarea achitării diferenței valorice a uniformei vamale de către funcționarii vamali va fi considerată imixtiune în dreptul de proprietate, pentru că lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, i.e. de suma de bani pe care trebuie să o plătească (Mamidakis v. Grecia, 11 ianuarie 2007, § 44). Astfel, articolului 46 din Constituția Republicii Moldova, constituie o garanție constituțională a dreptului de proprietate privată. Curtea Europeană reiterează că prima și cea mai importantă cerință prevăzută de articolul 1 al Protocolului nr. 1 este că orice ingerință a unei autorități publice în dreptul la protecția proprietății trebuie să fie legală: a doua propoziție a primului paragraf permite lipsirea de proprietate numai „în condițiile prevăzute de lege”, iar al doilea paragraf recunoaște că Statele au dreptul de a reglementa folosința bunurilor prin adoptarea „legilor”. Mai mult, supremația legii, unul din principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent tuturor articolelor din Convenție (a se vedea Amuur v. France, hotărîre din 25 iunie 1996, Reports 1996-III, pp. 850-51, § 50). Prin urmare, rezultă că chestiunea dacă a fost asigurat un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și cerințele protecției drepturilor fundamentale ale unei persoane (a se vedea Sporrang and Lönnroth v. Sweden, hotărîre din 23 septembrie 1982, Seria A nr. 52, p. 26, § 69) devine relevantă numai odată ce a fost stabilit faptul că ingerința în cauză a întrunit cerința cu privire la legalitate și nu a fost arbitrară (a se vedea Iatridis, citată mai sus, § 58).

La caz se consideră că are loc o ingerință în dreptul de proprietate, prin prisma articolului 46 din Constituția Republicii Moldova și articolului 1 din Protocolul adițional la CEDO.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Checkai Maccel / Checkai

Curtea de Apel Bălți
Colegiul Civil și de contencios administrativ
ÎN C H E I E R E

08 decembrie 2020

mun. Bălți

În componența :

Președinte, judecătorul:

Stela Procopciuc

Judecătorii:

Elena Grumeza, Ghenadie Liulca

Grefier

Veronica Iarovoi

examinând în ședință publică cererea formulată de Chetrari Marcel reprezentat de avocatul Teleba Snejana privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, -

c o n s t a t ă :

La data de 01 aprilie 2019 Biroul Vamal Nord a înaintat cerere de chemare în judecată către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei pentru calculul diferenței valorice a uniformei vamale rămase.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 12 decembrie 2019, cererea de chemare în judecată depusă de Biroul Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei s-a admis. S-a încasat de la Chetrari Marcel în beneficiul Biroul Vamal Nord datoria în mărime de 5291,84 lei. S-a încasat de la Chetrari Marcel în beneficiul statului cheltuielile de judecată ce constau din taxa de stat de lplată căreia reclamantul a fost scutit de drept la depunerea cererii de chemare în judecată, în mărime de 270 lei. /f.d. 114, 121-143/

La data de 14 ianuarie 2020 apelantul Chetrari Marcel a depus în instanța de apel cerere de apel nemotivată, exprimând dezacordul cu hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 12 decembrie 2019 a solicitat admiterea cererii de apel casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Biroul Vamal Nord. /f.d. 119/

Prin Încheierea Curții de Apel Bălți din 27 februarie 2020 nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Chetrari Marcel și s-a acordat apelantului termen limită de înregistrare a dovezii de achitare a taxei de stat, în mărime de 202,50 lei precum și a cererii de apel motivat pînă la data de 13 martie 2020. /f.d. 148-149/

În termenul oferit de instanță apelantul Chetrari Marcel a depus cerere de apel motivat și bonul de plată a taxei de stat în mărime de 202,50 lei. /f.d. 152-155/

Prin Încheierea Curții de Apel Bălți din 18 mai 2020 s-a acceptat apelul spre examinare la Curtea de Apel Bălți cu intentarea procedurii de apel și s-a stabilit ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare pentru data de 26 mai 2020, ora 10.20. /f.d. 161/

La data de 08 decembrie 2020 avocatul Teleba Snejana reprezentantul apelantului Chetrari Marcel a depus în instanța de apel cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a pct. 23 alin.(3) din HG nr.974/2016, invocând următoarele :

În procedura Curții de Apel, Bălți se afla pe rol cauza civila (dosar nr. 2a-211/20) la acțiunea Biroului Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei.

Sorginte apariției litigiului au statuat următoarele fapte și circumstanțe, după cum urmează: La data de 11.08.2006 pîrîtul a fost angajat în funcția de inspector al Biroului Vamal Nord (ordinul directorului general al Serviciului Vamal de angajare nr.862-c din 11.08.2006). Angajarea în calitate de inspector al biroului vamal Nord la acea etapa a fost efectuată doar în baza ordinului de angajare sus-menționat, fără a fi încheiat contract individual de munca cu angajatorul. Ulterior, la data de 01.03.2010, Serviciul Vamal al RM a încheiat contractul individual de munca nr. 615, căruia în baza acordurilor adiționale nr. 1 din 10.02.2010, nr.2 din 07.06.2011, nr.3 din 01.08.2012 și nr.4 din 20.07.2015 i s-au operat modificări doar în ce privește valabilitate contractului individual de munca și denumirea funcției deținute.

La data de 17.02.2016, dat fiind faptul că expira perioada de valabilitate a contractului individual de munca precedent (nr.615 din 01.03.2010), Serviciul Vamal a încheiat un alt contract individual de munca și anume contractul nr. 117, cu o valabilitate de 5 ani.

Din motivul participării la concurs pentru ocuparea altei funcții publice vacante și desemnării ca câștigător al concursului, la data de 12.07.2016 în baza cererii depuse, au fost încetate raporturile contractuale cu Serviciul Vamal, în acest sens fiind emis ordinul 764-p de către directorul general al Serviciului Vamal.

Tot la data de 12.07.2016, la etapa predării - recepției activității și a bunurilor materiale încredințate în procesul de activitate în cadrul organului vamal (mijlocul de transport de serviciu, tehnica de birou, mobilierul, dosarele judiciare din gestiune) a insistat pîrîtul să fie recepționată la depozit uniforma vamală și elementele acesteia pe care le deținea. Bunurile materiale au fost predate și recepționate, însă i s-a refuzat recepția uniformei invocând-se drept temei prevederile pct.8 al anexei nr.4 al Hotărârii Guvernului nr. 445 din 12.06.2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali, indicându-i se faptul că trebuie să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei în casierie sau prin reținere din salariu. Biroul Vamal Nord deja la data de 15.07.2016 a decis să treacă la pierderi suma de 9485,14 lei (ceea ce reprezintă în viziunea sa diferența valorică a uniformei vamale), perfectând actele contabile corespunzătoare, dar despre decizia respectivă nu a fost informat decât doar în urma adresării personale în scris în luna octombrie 2016. Astfel, soluționarea extrajudiciară a situației create nu a dat nici un rezultat.

La data de 01.04.2019 Biroul Vamal Nord a inițiat acțiune în instanța de judecată privind încasarea datoriei, rezultată din calculul diferenței valorice a uniformei vamale rămase. Prin hotărârea Judecătoria Bălți (sediul Fălești) din 12 decembrie 2019 pronunțată în cauza civilă nr. 2-302/19 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Biroul Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei; s-a dispus încasarea de la Chetrari Marcel în beneficiul Biroului Vamal Nord a datoriei în mărime de 5 291,84 lei; s-a dispus încasarea de la Chetrari Marcel în beneficiul statului cheltuielile de judecată, ce constau în taxa de stat de plata căreia

reclamantul a fost scutit de drept la depunerea cererii de chemare în judecata în mărime de 270 lei.

La data de 12.03.2020 Chetrari Marcel a contestat cu cerere de apel hotărârea instanței de fond.

Obiectul sesizării este: controlul constituționalității sintagmelor din următoarele texte, după cum urmează:

1) sintagmei „În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în casierie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea...” conținută la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali”;

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, M068-76/02.03.18)

”(1) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit.

(2) Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sânt aprobate de Guvern.”

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal care prevede ca ”(7) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit. Modelul uniformei este aprobat de Guvern. Regulile de port-uniformă sânt aprobate de directorul general al Serviciului Vamal.”

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii care prevede ca ”(2) Angajatorul este obligat: [...] f) să asigure salariații cu utilaj, instrumente, documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor lor de muncă;”

Solicită reprezentantul apelantului Chetrari Marcel, avocatul Teleba Snejana ridicarea excepției de neconstituționalitate asupra prevederilor legale menționate.

În ședința de judecată în instanța de apel apelantul fiind reprezentat de avocatul Teleba Snejana a declarat că susține integral sesizarea formulată și solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentantul Biroul Vamal Nord a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Audiind explicațiile participanților la proces și analizând solicitarea formulată de către avocatul Teleba Snejana reprezentantul apelantului Chetrari Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de o admite, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 12/1 alin. (1) din Codul de procedură civilă, 1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra

conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Conform paragrafului 82 din hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În paragraful 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Colegiul constată că în litigiul dedus judecării sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12/1 alin. (2) Cod de procedură civilă și de hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, și anume, a sintagmei legale „În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în casierie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea.”, conținută la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali”, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, iar excepția este ridicată de către o parte

în proces, și anume de pîrîtul Chetrari Marcel, reprezentat de avocatul Teleba Snejana, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile invocate de partea numită, motive din care cererea înaintată de Chetrari Marcel, reprezentat de avocatul Teleba Snejana urmează a fi admisă.

Or, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor indicate supra, constituie o prerogativă a părții din proces, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobîndi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Cu referire la acest aspect, Colegiul subliniază că obiectul apelului cu care a fost sesizată instanța de apel îl constituie Hotărîrea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 12 decembrie 2019, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Biroul Vamal Nord către Chetrari Marcel privind încasarea datoriei ce rezultă din calculul diferenței valorice a uniformei vamale rămase, s-a admis. S-a încasat de la Chetrari Marcel în beneficiul Biroul Vamal Nord datoria în mărime de 5291,84 lei.

Respectiv, Colegiul reține că la adoptarea Hotărîrii Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 12 decembrie 2019 au fost aplicate prevederile pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărîrea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali.

Prin urmare, Colegiul Curții de Apel Bălți apreciază că prevederile legale a căror control constituțional se solicită de către apelant sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecării.

Din considerentele enunțate, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de către Chetrari Marcel, reprezentat de avocatul Teleba Snejana, de ridicare a excepției de neconstituționalitate a sintagmei legale „*În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în casierie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea*”, conținută la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărîrea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali, aceasta fiind raportată la alte norme ce țin de activitatea funcționarului vamal după cum urmează :

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, M068-76/02.03.18) „(1) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit.

(2) Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sînt aprobate de Guvern.”

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal care prevede ca ”(7) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit. Modelul uniformei este aprobat de Guvern. Regulile de port-uniformă sînt aprobate de directorul general al Serviciului Vamal.”

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii care prevede ca ”(2) Angajatorul este obligat: [...] f) să asigure salariații cu utilaj, instrumente,

documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor lor de muncă;”

În conformitate cu art. 12/1, 269-270, Cod de procedură civilă, Colegiul civil al Curții de Apel Bălți

d i s p u n e:

Admite cererea înaintată de avocatul Teleba Snejana reprezentantul apelantului Chetrari Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei legale „În circumstanțele în care funcționarul Serviciului Vamal încetează serviciul în organul vamal din motive personale [...], el este obligat să achite diferența valorică a uniformei vamale, precum și a componentelor ei, la momentul eliberării din serviciu în casierie sau prin reținere din salariu, dacă salariatul nu contestă acțiunea,” inclusă la pct. 8 din Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr.445 din 12 iunie 2014 cu privire la aprobarea Stemei și fanionului Serviciului Vamal, însemnelor uniformistice, obiectelor de uniformă și a normelor de echipare cu uniformă a funcționarilor vamali aceasta fiind raportată la alte norme ce țin de activitatea funcționarului vamal după cum urmează :

2) textul integral al art. 22 alin. (1), (2) al Legii serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000 (abrogată din 02.06.18 prin LP302 din 21.12.17, M068-76/02.03.18)

(1) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit.

(2) Modelul uniformei, însemnele, normele de asigurare cu uniformă sânt aprobate de Guvern.”

3) textul alin.(7) art.311 Cod vamal care prevede ca ”(7) Colaboratorii vamali poartă uniformă, atribuită gratuit. Modelul uniformei este aprobat de Guvern. Regulile de port-uniformă sânt aprobate de directorul general al Serviciului Vamal.”

4) textul literei f) alin. (2) art. 10 Codul muncii care prevede ca ”(2) Angajatorul este obligat: [...] f) să asigure salariații cu utilaj, instrumente, documentație tehnică și alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligațiilor lor de muncă;”.

Se remite Curții Constituționale sesizarea depusă de către avocatul Teleba Snejana reprezentantul apelantului Chetrari Marcel de ridicare a excepției de neconstituționalitate pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului, judecător

Stela Procopciuc

Judecătorii

Elena Grumeza

Ghenadie Liulca